

Témata pro ústní maturitní zkoušku z chemie

Školní rok : 2011/2012

1. Hmota, látka, základní částice látek, látkové množství, reakce

Formy hmoty, soustavy látek, směsi, pojem prvku, sloučeniny. Látkové množství, hmotnost látek – relativní, molární, Avogadrův zákon, konstanta. Výpočty pro látkové množství, počet částic, relativní, molární, skutečnou hmotnost, objem látek, stechiometrického a molekulového vzorce, hmotnostní a objemový zlomek. Podstata chemických dějů, typy chemických reakcí, výpočty z chemických rovnic.

2. Složení a struktura atomů

Vývoj názorů na stavbu hmoty, atomu. Protonové a nukleonové číslo, izotopy, atomové jádro. Stavba elektronového obalu, kvantová čísla, pravidla o zaplňování orbitálů. Radioaktivita přirozená, umělá, využití.

3. Periodická soustava prvků, periodický zákon

Stručná historie vytvoření PSP. Skupiny, periody, s-, p-, d-, f- prvky. Konfigurace valenčních elektronů, periodický zákon a jeho vztah ke struktuře a vlastnostem látek (oxidační číslo, atomový poloměr, elektronegativita, typy vazeb, acidobazické vlastnosti, redoxní vlastnosti). Úprava redoxních rovnic, elektrochemická řada kovů.

4. Chemická vazba

Podstata a vznik chemické vazby, druhy vazeb, vazebná energie, délka chemické vazby, polarita chemické vazby, elektronegativita. Násobnost vazby, základní, excitovaný a hybridní stav atomů, prostorové uspořádání.

5. Roztoky, koncentrace roztoků, acidobazické děje

Charakteristika a druhy roztoků, výpočty objemového a hmotnostního zlomku roztoků, koncentrace, směšovací a křížové pravidlo. Teorie kyselin a zásad, konjugované páry, autoprotolýza, iontový součin vody, výpočet pH, hydrolýza solí, rovnováha proteolytických reakcí, disociační konstanta.

6. Halogeny

Zařazení v PSP, charakteristika, oxidační čísla, výskyt, příprava, výroba, vlastnosti, použití, sloučeniny. Pojem halogenace v organické chemii.

7. Prvky p^4 , p^3 (chalkogeny, pentely)

Zařazení v PSP, charakteristika síry, dusíku, fosforu. Výskyt, příprava, výroba, vlastnosti, použití. Nejdůležitější sloučeniny.

8. Prvky p^2 , p^1 (tetrelly, triely)

Zařazení v PSP, charakteristika uhlíku, křemíku, výskyt, sloučeniny, vlastnosti. Nejdůležitější sloučeniny cínu a olova. Bór, hliník – charakteristika, sloučeniny, slitiny, aluminotermie, použití.

9. Alkalické kovy a kovy alkalických zemin

Zařazení v PSP, charakteristika, výroba, vlastnosti. Kovová vazba, sloučeniny, použití. Analytické důkazy těchto kovů.

10. Přechodné prvky

Zařazení v PSP, charakteristika, koordinační sloučeniny. Získávání kovů z rud, výroba surového železa, význam redoxních dějů při výrobách. Železo, prvky skupiny mědi, zinku, chromu, manganu – významné sloučeniny, jejich využití. Lanthanoidy a aktinoidy.

11. Vodík, kyslík, voda

Zařazení v PSP, charakteristika, výskyt, příprava, výroba, vlastnosti, použití. Voda – tvrdost vody, její odstranění. Peroxid vodíku. Ozon a jeho význam v ekologii. Pojem biogenní prvek.

12. Základy termochemie, chemická kinetika, chemické rovnováhy

Energetická bilance chemických dějů, reakcí. Reakční teplo. Exotermické a endotermické reakce. Termochemické zákony, teorie chemické kinetiky. Faktory ovlivňující rychlost chemické reakce. Katalýza, katalyzátory. Chemická rovnováha, rovnovážná konstanta, činitelé ovlivňující chemickou rovnováhu, druhy chemických rovnováh.

13. Předmět studia organické chemie

Složení organických látek, vlastnosti organických látek, vazby, druhy izomerií, klasifikací organických sloučenin, typy reakcí v organické chemii, reakční mechanismy, činidla, konfirmace. Názvosloví uhlovodíků a jejich derivátů.

14. Alkany, alkeny, alkiny, areny

Charakteristika, příprava, vlastnosti z hlediska jejich struktury. Významní zástupci.

15. Deriváty uhlovodíků

Halogen-, nitro- a aminoderiváty uhlovodíků, jejich charakteristika, názvosloví, zástupci, příprava, vlastnosti, využití.

16. Alkoholy, fenoly, ethery

Charakteristika, názvosloví, příprava, fyzikální a chemické vlastnosti. Nejdůležitější zástupci a jejich význam.

17. Karbonylové sloučeniny

Charakteristika aldehydů a ketonů, struktura, názvosloví, reakce, zástupci, význam. Redukční účinky, důkazy.

18. Karboxylové kyseliny a jejich deriváty

Charakteristika, názvosloví, klasifikace. Základní reakce, zápis rovnicemi, přehled nejdůležitějších zástupců. Funkční a substituční deriváty. Významné hydroxyl – a aminokyseliny. Pojem chirální uhlík, optická izomerie.

19. Syntetické polymery

Vznik, typy polyreakcí, strukturní a stavební jednotka, polymerační stupeň, vlastnosti. Přehled nejdůležitějších polymerů, polykondenzátů, praktické využití. Příklad biopolymerů, modifikované přírodní makromolekulární látky.

20. Lipidy

Charakteristika, rozdělení, hydrolýza lipidů, vznik mýdel. Metabolismus lipidů, beta-oxidace, význam Krebsova cyklu a koncového oxidačního řetězce.

21. Sacharidy

Rozdělení, struktura, typy vzorců, optická izomerie. Přehled důležitých sacharidů, jejich význam. Metabolismus cukrů, glykolýza, podstata fotosyntézy.

22. Bílkoviny

Charakteristika, rozdělení. Aminokyseliny jako základní stavební jednotky. Struktura bílkovin, vlastnosti, přeměny v živých organismech. Důkazy bílkovin. Biosyntéza bílkovin.

23. Heterocyklické sloučeniny. Nukleové kyseliny.

Struktura, názvosloví, významní zástupci heterocyklických sloučenin. Struktura nukleových kyselin, druhy, vznik, význam. Přenos genetické informace, proteosyntéza.

24. Alkaloidy, terpeny, steroidy.

Zástupci alkaloidů, význam, zneužití. Charakteristika terpenů a steroidů, izoprenová jednotka. Zástupci, význam.

25. Biokatalyzátory

Regulace biochemických dějů v živých soustavách. Složení a význam enzymů, vitamínů, hormonů. Přehled nejdůležitějších zástupců, jejich chemická podstata, fyziologické účinky.